

День Конституції України 28 червня 2023 року українці відзначають важливе свято – День Конституції України.

Конституція 1996 року стала першою Конституцією незалежної України, продовженням багатовікових конституційно-правових традицій українського народу.

Конституція – це Основний закон держави, який проголошує її незалежність і свободу, її суверенітет і територіальну цілісність та стало найважливішим кроком у забезпеченні прав людини і громадянина, сприяло подальшому підвищенню міжнародного авторитету України на світовій арені.. Ухвалення народом свого найголовнішого закону знаменує народження вільної держави.

Конституція України закріпила правові основи незалежної України, її суверенітет і територіальну цілісність. Ухвалена Конституція України стала новою сторінкою в історії вітчизняної політики і сформувала подальший напрямок розвитку української держави.

У це важливе свято для країни та громадян – День Конституції України, бажаємо кожному добробуту, родинного щастя, міцного здоров'я наснаги і творчих здобутків в ім'я процвітання нашої незалежної Батьківщини та віри у світле, мирне майбутнє нашої улюбленої України!

До цього свята Бібліотека Конституційного Суду України підготувала тематичну книжкову виставку **„Конституція України – шлях утвердження української Держави“**.

Виставка знайомить читачів з історичними передумовами прийняття Основного Закону України, дає можливість простежити шлях, пройдений нашою державою від Конституції Пилипа Орлика до прийняття нової Конституції України.

В експозиції представлені документи та публікації із фондів Бібліотеки Суду, які висвітлюють історію і сучасність українського конституціоналізму. Розглядається питання специфіки проходження конституційного процесу в Україні, його вплив на функціонування суспільно-правового середовища, особливості реалізації конституційних норм та положень в сучасній Україні.

Представлені матеріали ознайомлять з важливими етапами історичного розвитку України на шляху до становлення України, як конституційної держави. Ознайомившись з виставкою Ви дізнаєтесь значення Конституції, в якій закріплено право українського народу мати власну державу.

На ній представлені „Конституція України“, в якій подано офіційний текст Конституції України станом на 1 травня 2021 року разом із витягами з рішень

Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення її статей та юридичні позиції Конституційного Суду України стосовно її статей.

Вашій увазі пропонується надзвичайно важлива для вивчення національної історії академічна десятитомна праця “Україна: антологія пам’яток державотворення Х – ХХ ст.” – репрезентативна добірка поданих у хронологічному порядку суспільно-політичних документів та літературно-мистецьких творів, спрямована на самоусвідомлення українців, осмислення своєї понадтисячолітньої історії, пошук винищеної заїдами різних епох історичної пам’яті. Невипадково підзаголовок видання звучить: “Дорога до себе”.

Серія видання „Україна. Нариси історії“, що відображають найважливіші історичні моменти конституційного процесу на складному і довгому шляху державотворення України.

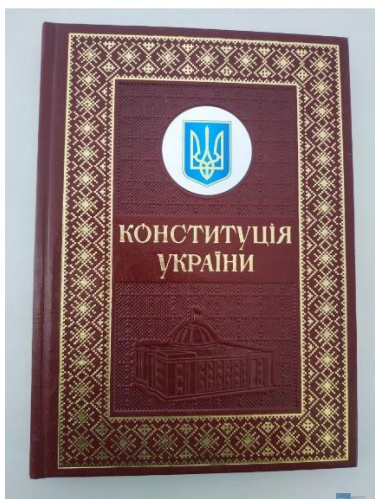
Цікаві за жанром книжки Конституційне АБВ, Конституціоналізм. Коротка версія: (читанка з конституціоналізму для зацікавлених), Неформальний конституціоналізм, українського юриста, спеціаліста з конституційного права, члена ініціативної групи «Першого грудня», члена Конституційної Комісії України від Української Гельсінської спілки з прав людини, конституційного експерта Харківської правозахисної групи, викладача кафедри конституційного права України Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» та Українського Католицького Університету, члена Комісії з питань правової реформи Речицького Всеволода Володимировича, що являють собою збірки різностильових есе про зародження, еволюцію та сучасний стан конституціоналізму в Україні та євроатлантичному світі. Особливим предметом авторського зацікавлення є становлення органічного конституціоналізму на українських теренах, його деградація в радянський період, відродження верховенства права в Україні на початку ХХІ століття.

На виставці представлені інші видання, що дають можливість зрозуміти, яким важливим і важким був процес створення власної Конституції.

Сподіваємося, що запропонована нами підбірка книг допоможе усім бажаючим послідовно розглянути основні етапи становлення та розвитку української конституційної ідеї.

**Книжкова виставка, присвячена Дню Конституції України
м. Київ, 28 червня 2023 року**

„Конституція України – шлях утвердження української Держави“.

Конституція України. Подарункове видання. – Харків, Видавництво «Право», 2021. – 124 с.

Подарункове видання «Конституція України» виготовлено на крейдованому папері з кольоровими ілюстраціями. Текст цього видання відповідає офіційному тексту сайту Верховної Ради України, а також тексту, який опублікований в офіційних друкованих виданнях.

Конституція України : подарункове видання / упоряд. : Л. І. Бірюк, Н. І. Адамчик, Є. Г. Кудлай [та ін.]. Київ : ВАІТЕ, 2021. 324 с.

У подарунковому виданні подано офіційний текст Конституції України станом на 1 травня 2021 року разом із витягами з рішень Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення її статей. Видання містить перелік усіх рішень Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положень Конституції України в чинній і попередній редакціях та юридичні позиції Конституційного Суду України стосовно її статей.

Видання призначене для фахівців органів законодавчої, виконавчої та судової влад, депутатів, юристів-практикантів, наукових працівників, студентів юридичних вишів.

Україна: шлях нескорених. Фотолітопис до 25 річниці сучасної української державності. – Київ, Видавництво . – 460 с.

Фотолітопис, лімітований тираж, виданий до 25-ї річниці сучасної української державності. В шести розділах фотолітопису відображено події, що відбулися на шляху становлення сучасної незалежної України.

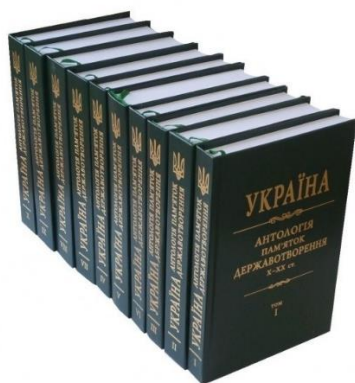
Документальні фото — свідки подій, які відбувалися у нашій країні протягом останніх десятиліть. Це час, коли після проголошення у 1991 році незалежності України доводилося її відстоювати знову й знову. Діти з учителями мають змогу переглянути збірку унікальних фото з різних знакових подій — від проголошення та підписання історичних документів, до урочистої ходи учасників Днів козацької слави з Хортиці через Дніпрогес та відзначення 500-ліття козацтва, акцій протесту та подій на Майдані.

Портрети людей, яким можна поглянути в очі, фото вулиць, які переповнені десятками тисяч людей, що діють як одне ціле. Події, процеси, зміни, наслідки... На зміну чорно-білим знімкам приходять яскраві й кольорові. Переглядати електронну книгу можна на великих екранах, на комп'ютері — сучасні діти можуть доторкнутися до історії своїх батьків.

Вкотре найкращі інструменти візуалізації інформації стануть ще й помічниками у донесенні знань про наші справжні цінності, про те, який шлях проходили люди кілька десятиліть тому.

Окрім величезної підбірки фотографій, тут представлені символи України, видатні історичні постаті та визначні українці сучасності.

У виданні використано вірші поетів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Василя Стуса, Володимира Сосюри, Василя Симоненка.

Україна: антологія пам'яток державотворення X - XX ст. : у 10-ти т.. / Упоряд. Р. Мовчан. - К. : Основи, 2009.

Вашій увазі пропонується надзвичайно важлива для вивчення національної історії академічна десятитомна праця “Україна : антологія пам’яток державотворення X – XX ст.” – репрезентативна добірка поданих у хронологічному порядку суспільно-політичних документів та літературно-мистецьких творів – спрямована на самоусвідомлення українців, осмислення своєї понад тисячолітньої історії, пошук винищеної заїдами різних епох історичної пам’яті. Невипадково підзаголовок видання звучить: “Дорога до себе”.

Кожен том видання представляє певний культурологічний етап історії українського державотворення:

Том 1 Київоруська держава: суспільно-політична і художня спадщина доби Середньовіччя (X-XIII ст.)

Доба представлена трьома періодами, сутність кожного з яких визначається глибоким зв'язком між державним життям, розвитком політичної думки і генезою художньої творчості.

Том 2. Ренесанс ідеї української державності (XIV-XVI ст.)

У другому томі подано зібрання найпомітніших з відомих пам'яток української культури XIV—XIV ст., в яких наявні елементи державницького характеру, що засвідчують процеси та вияв національного усвідомлення тогочасної української еліти.

Том 3. Битва за Козацьку державу (XVII ст.)

У третьому томі видання через добірку історичних документів та художніх творів, які є відгуком чи описом реальних подій, показано рух української національної ідеї за Козацької держави у трьох періодах: під час становлення в XVI — першій

половині XVII ст., утвердження після Визвольної війни Богдана Хмельницького і в час повстання Івана Мазепи. Подано й найважливіші союзницькі та правові укладення гетьманів із сусідніми володарями.

Том 4. Спроба реанімації Козацької держави (XVIII ст.)

У четвертому томі через добірку історичних документів та художніх творів простежується рух української національної ідеї за Козацької держави в часи, коли нашим предкам доводилося боротися не так за будівництво свого державного дому, як за збереження попередніх здобутків.

Том 5. Романтики національного відродження (1800-1863 роки)

У п'ятому томі подано матеріали, що показують розвиток української ідеї за складних умов посилення імперського гніту і водночас впливу на українське суспільство європейського романтичного духу і загальнослов'янського відродження. В середині XIX ст. поняття «Україна» набирає сучасного значення. Подано також деякі матеріали, що показують історичний контекст процесів національного самоусвідомлення в Україні.

Том 6. Змагання за українську ідею (від 60-х років до кінця XIX ст.)

Шостий том видання містить праці суспільно-політичного характеру та найяскравіші художні твори періоду від 60-х років і до кінця XIX ст, представлено розвиток і рух української національної ідеї цього часу, показати, як визрівала державницька ідея.

Том 7. Відродження української державності (XIX-XX ст.)

Сьомий том видання містить документи, що висвітлюють короткий історичний проміжок змістив: відновлення української державності з 1893 по 1917 рік, війну 1914—1917 років, правління Української Центральної Ради, Гетьманат, Директорію та проголошення Західноукраїнської Народної Республіки.

Том 8. Розстріляне відродження України (1920-ті — 1930-ті роки)

У восьмому томі видання подано документальні матеріали й художні твори одного з найяскравіших і водночас найтрагічніших періодів історії України — 1920—1930 років, відомих в інтелектуальній гуманітаристиці як «червоний ренесанс» або «розстріляне відродження». Ці важливі документи різнобічно висвітлюють неоднозначні й складні процеси українського державотворення в добу утвердження соціалістичного тоталітарного режиму, особливості тодішнього національного самоусвідомлення, ролі інтелігенції в спробі реалізації ідеї самостійної й незалежної Української держави.

Том 9. Час випробувань. Консолідація національно-патріотичних сил (1939 рік — початок 80-х років XX ст.)

У дев'ятому томі публікуються документи і матеріали, які відтворюють винятково важливий етап боротьби за державну незалежність і соборність України 1940-х — 1980-х років: героїчний подвиг українського народу в період Другої світової війни, складні внутрішні і зовнішньополітичні обставини зародження і розвитку руху опору тоталітарному репресивно-шовіністичному режимові, програмні засади його учасників, роль творчої інтелігенції в боротьбі за державну самостійність України.

Том 10. Відродження й утвердження української державності (1987—2005 роки)

У десятому томі публікуються документи і матеріали, що висвітлюють події, пов'язані з посиленням українського національно-визвольного руху з другої половини

1980-х років, відродженням незалежної Української держави 1991 і стратегією й тактикою її розбудови. Акцентується увага на внутрішній і зовнішній політиці України, переосмисленні її керманичами власного місця в цих процесах.

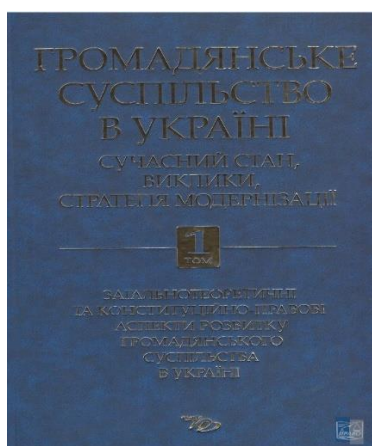

Незалежність України: права людини та національна безпека : збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 20 травня 2022 р.) / Національний університет «Львівська політехніка»; упоряд. Л. В. Ярмол. Львів: Галицька видавнича спілка, 2022. – 383 с.

У збірнику опубліковано матеріали Другої міжнародної науково-практичної конференції на тему «Незалежність України: права людини та національна безпека», яка відбулася 20 травня 2022 року в Навчально-науковому інституті права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка». Конференцію було організовано кафедрою теорії права та конституціоналізму.

У своїх виступах учасники – зарубіжні та вітчизняні дослідники – розкрили різні аспекти теорії та історії держави і права, конституційного та інших галузей права у вимірі українського державотворення, гарантування прав людини та національної безпеки. Такий підхід до вивчення зазначеної проблематики актуалізовано у зв'язку з 30-ю річницею незалежності України, а також з необхідністю ідеологічного протистояння російській пропаганді, яка заперечує здатність Українського народу до суверенітету.

Призначається для науковців, викладачів, студентів та аспірантів юридичних й інших гуманітарних навчальних закладів, юристів-практиків, громадських діячів та всіх, хто не байдужий до проблематики конференції.

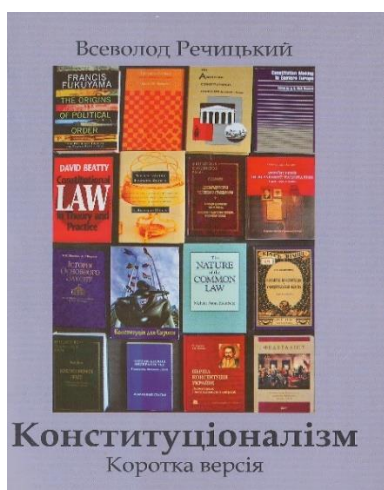
Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації: монографія: У 2 т./ за заг. ред. акад. НАН України

Ю.С. Шемшученка та акад. НАПрН України О.В. Скрипнюка/ Т. 1:
Загальнотеоретичні та конституційно-правові аспекти розвитку громадянського суспільства в Україні. – Київ: Видавництво "Юридична думка", 2018. – 676 с.

У монографії комплексно досліджено сучасний стан та стратегію формування громадянського суспільства, перспективи його модернізації та подальшого розвитку в контексті європейської інтеграції України.

Аналізуються основні теоретичні та методологічні підходи до вивчення громадянського суспільства, його провідні інститути, сучасне їх конституційно-правове забезпечення та система гарантій функціонування. Особливі акценти зроблено на проблемі забезпечення прав і свобод людини в сучасних умовах та взаємодії інститутів громадянського суспільства і державної влади з погляду створення оптимальних умов для реалізації цих прав і свобод.

Розрахована на політиків, державних службовців, науковців, викладачів та аспірантів, усіх, хто цікавиться сучасними процесами демократизації та розвитку громадянського суспільства в Україні.

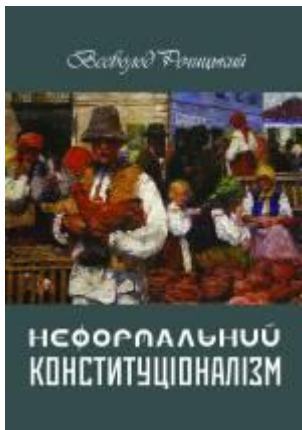
Речицький В. В. Конституціоналізм. Коротка версія. читанка з конституціоналізму для зацікавлених. — Харків: Харківська правозахисна група, Права людини, 2014. — 264 с.

Видання являє собою збірку різностильових есе про зародження, еволюцію та сучасний стан конституціоналізму в Україні та євроатлантичному світі. Особливим предметом авторського зацікавлення є становлення органічного конституціоналізму на українських теренах, його деградація в радянський період, відродження верховенства права в Україні на початку ХХІ століття. книжка містить в собі модельний документ: «декларацію принципів взаємовідносин держави з народом, людиною і громадянським суспільством».

Завершує видання збірка неформальних есе, присвячених формуванню конституційної культури в модерній Україні. для молодих політологів, студентів юридичних факультетів, громадських активістів, а також всіх тих, хто цікавиться питаннями сучасної правової теорії та практики.

Для молодих політологів, студентів юридичних факультетів, громадських активістів, а також усіх тих, хто цікавиться питанням сучасної правової теорії та практики.

Речицький В. В. Неформальний конституціоналізм-I / В. В.

Речицький. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2018. — 356 с.

Книга являє собою зібрання юридичних есе, доповнених модельним проектом Конституції України — 2018 та проектом Етичного кодексу членів Фулбрайтівського товариства України — 2007. Частина з них побачила світ раніше на шпальтах часопису «Критика», «Вісник Конституційного Суду України», Інтернет-сайті Харківської правозахисної групи тощо.

У книзі аналізується явище неформального конституціоналізму США, а також його змістовного віддзеркалення в Україні та інших регіонах світу.

Автор доводить, що головними складниками неформального конституціоналізму є варіативність у накопиченні й витрачанні ресурсів; приватна власність і ринок; спрощення й прискорення соціальних трансакцій; необмежена інтелектуальна свобода. Уміщений у другій главі книги проект конституції президентської республіки та проект етичного кодексу відображають погляди автора на український конституціоналізм та інтелектуальну свободу в їх нормативному вимірі.

Книгу характеризує живий, невимушений стиль викладення матеріалу. Вона призначається для молодих політологів, юристів-науковців, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями сучасного конституціоналізму й верховенства права.

Речицький В. В. Неформальний конституціоналізм-II.

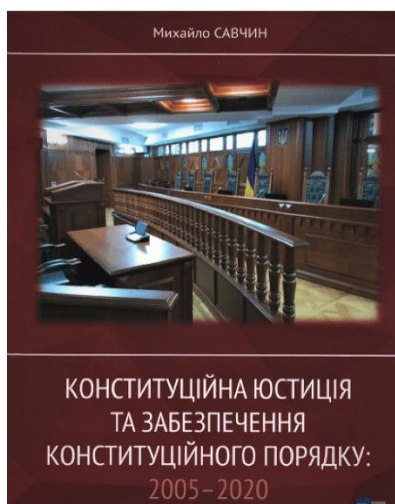
Друге, доповнене видання / В. В. Речицький. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2021. — 440 с.

Книга являє собою зібрання тематично близьких есе, поєднаних з модельним проектом Конституції України — 2020. Більша частина текстів побачила світ на шпальтах часописів «Критика», «Вісник Конституційного Суду України», інтернет-

виданнях Харківської правозахисної групи. У книзі аналізуються неформальні прояви органічного (ліберального, «іраціонального») конституціоналізму в світі. Автор доводить, що складниками неформального конституціоналізму є: сприйняття світу як складного (Вацлав Гавел); диверсифікована приватна власність; підприємницький (творчий) індивідуалізм; варіативність у накопиченні й витрачанні ресурсів; транскордонний ринок; спрощення й прискорення соціальних трансакцій; розрізнення символічної та фізичної реальності.

Проект конституції президентської республіки для України відображає послідовно ліберальний підхід до перспектив розвитку українського Основного Закону. У книзі розглядається явище «іраціонального» конституціоналізму, політичний світогляд Вацлава Гавела та роль нюансів у конституційних парадигмах. Видання характеризує невимушений літературний стиль.

Призначається для політологів, правознавців, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями верховенства права.

Михайло Савчин. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005–2020 : монографія. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. – 384 с.

У монографії зроблено зріз розвитку інституту конституційної юстиції в Україні станом на 2005 та 2020 рік.

Перша, україномовна частина монографії, є дослідженням стану доктрини конституційної юстиції в Україні станом на кінець 2005 року.

Друга, англійськомовна частина дослідження є підбиттям підсумків розвитку конституційної юстиції в Україні станом на початок 2020 року.

Порівнюються сучасні моделі захисту конституції, визначаються основні тенденції розвитку конституційної юстиції із інститутами влади та інститутами громадянського суспільства та в міжнародному контексті.

Розкриваються основні аспекти запровадження конституційної скарги в Україні та визначаються найбільш значущі правила обґрунтування їх положень для належного розгляду Конституційним Судом України та поновлення порушених конституційних прав.

Видання адресоване науковцям, викладачам і студентам юридичних факультетів, правозахисникам, адвокатам та всім, хто цікавиться розвитком сучасної конституційної юстиції.

Україна в XIX столітті: людність та імперії / Валентина Шандра, Олена Аркуша; НАН України, Ін-т історії України. — Київ: Академперіодика, 2022. — 436 с., 96 с. іл. — (Україна. Нариси історії).

Відображено перебування української людності у складі двох монархій — Габсбургів і Романових упродовж «довгого XIX століття», що охоплює період європейської історії від Великої французької революції до Першої світової війни. Простежено геополітичні зміни через зникнення з європейської мапи Гетьманщини, Речі Посполитої і Кримського ханства, входження їхніх територій до Австрійської і Російської імперій.

Описано особливості відносин імперської влади і локальних спільнот, зокрема ставлення до релігії, важливої складової ідентичності, використання їхніх потенціалів в імперських інтересах і найперше для військового захоплення нових територій. Попри все українцям вдалося зберегти власний культурно-інтелектуальний простір, де відбувалось осмислення дійсності, шляхів її зміни та пошуків місця України у світі, що стало запорукою всеукраїнської єдності.

Для широкої аудиторії.

Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939—1990) / НАН України, Ін-т історії України. — Київ: Академперіодика, 2021. — 544 с., 96 с. іл. — (Україна. Нариси історії).

Вузлові проблеми націє- і державотворення розкриваються в концепті хроно-топу українського «довгого ХХ століття», що є гібридною проєкцією «довгого ХІХ століття».

Сутнісною ознакою цього етапу в історії України та українців є реалізація інтенцій соціально-економічної, етнокультурної та політичної емансипації — власне, завершення Української революції, яка розпочалася в контексті Першої світової війни, та започаткування руйнації колоніальної системи.

У другій книзі йдеться про сутнісні зміни соборної України, що постала в рамках Ялтинсько-Потсдамської системи. Її доля в епоху Другої світової і «холодної» воєн, наслідки рерадянзації, неусвідомлені колективні травми і переступи та їхній вплив на сучасність є авторською оптикою дослідження історичного шляху України в епоху протистояння світових систем та краху комуністичного режиму, що уможливило суверенізацію України.

Для широкої аудиторії.

Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990—2019) / НАН України, Ін-т історії України. — Київ: Академперіодика, 2021. — 592 с., 48 с. іл. — (Україна. Нариси історії).

Вузлові проблеми націє- і державотворення розкриваються в концепті хронотопу українського «довгого ХХ ст.», що є гібридною проєкцією «довгого ХІХ ст.». Сутнісною ознакою цього етапу в історії України та українців є реалізація інтенцій соціально-економічної, етнокультурної та політичної емансипації — власне, завершення Української революції, яка розпочалася в контексті Першої світової війни та започаткування руйнації колоніальної системи.

Третя книга оповідає про суперечності пострадянського транзиту. Три модерні революції, розбудова «олігархічних республік», суб'єктивізація України в світі через самоувідомлення європейського вибору є видимими проявами завершального етапу сторічної Української революції та антиколоніальної визвольної війни.

Сутнісні трансформації українського проєкта осмислено в широкій оптиці посттоталітарного транзиту, успішне завершення якого нині править за національну ідею України.

Для широкої аудиторії.

Шаповал Ю. Держава. Ілюстрована енциклопедія України». – Київ, Видавництво «Балтія-Друк». – 159 с.

«Україна – єдина, має героїчне минуле, але ситуація з «тінями» її предків доволі непроста. У її різних частинах – «тіні» різних предків. Це слід просто пам'ятати і – боронь Боже! – не нав'язувати комусь «єдине правильне» бачення чи інтерпретацію історії». Не робив цього і автор, вірячи, що минуле здатне не розколювати, а консолідували суспільство.

Книга знайомить з історією, державницькими традиціями, природою, культурою та побутом українського народу.

Політичний устрій, державні символи, драматичні моменти історії, основні характеристики населення, мова і мовна політика, участь країни у міжнародних структурах і олімпійському русі.

Змістовна інформація, унікальні фотодокументи і яскравий дизайн роблять серію універсальною і цікавою будь-якому читачеві.

**Список літератури
для організації книжкової виставки
до Дня Конституції України**

Конституція України. Подарункове видання. – Харків, Видавництво «Право», 2021. – 124 с.

Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації: монографія: У 2 т./ за заг. ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка та акад. НАПрН України О.В. Скрипнюка/ Т. 1: Загальнотеоретичні та конституційно-правові аспекти розвитку громадянського суспільства в Україні. – Київ: Видавництво "Юридична думка", 2018. – 676 с.

Застосування судами Конституції України: доктрина і практика / О. Ю. Водянніков, О. В. Грищук, В. В. Лемак, Д. Г. Михайленко, О. В. Совгіря [та ін.]; упоряд. : А. А. Єзеров, Д. С. Терлецький. Київ : ВАІТЕ, 2022. 603 с.

Речицький В. В. Конституційне АБВ. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2016. — 408 с.

Речицький В. В. Конституціоналізм. Коротка версія. читанка з конституціоналізму для зацікавлених. — Харків: Харківська правозахисна група, Права людини, 2014. — 264 с.

Речицький В. В. Неформальний конституціоналізм / В. В. Речицький. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2018. — 356 с.

Речицький В. В. Неформальний конституціоналізм-II. Друге, доповнене видання / В. В. Речицький. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2021. — 440 с.

Незалежність України: права людини та національна безпека : збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 20 травня 2022 р.) / Національний університет «Львівська політехніка»; упоряд. Л. В. Ярмол. Львів: Галицька видавнича спілка, 2022. – 383 с.

Основні права людини: німецько-український правовий вимір : монографія / за ред. Мельника Р. С. – Одеса : Видавничий дім „Гельветика“, 2022. – 404 с.

Савчин М. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005–2020 : монографія. Ужгород: Вид-во РІК-У, 2020. – 384 с.

Україна в ХІХ столітті: людність та імперії / Валентина Шандра, Олена Аркуша; НАН України, Ін-т історії України. — Київ: Академперіодика, 2022. — 436 с., 96 с. іл. — (Україна. Нариси історії). ISBN 978-966-360-461-9

Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939— 1990) / НАН України, Ін-т історії України. — Київ: Академперіодика, 2021. — 544 с., 96 с. іл. — (Україна. Нариси історії). ISBN 978-966-360-440-4

Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990—2019) / НАН України, Ін-т історії України. — Київ: Академперіодика, 2021. — 592 с., 48 с. іл. — (Україна. Нариси історії). ISBN 978-966-360-442-8

Україна: шлях нескорених. Фотолітопис до 25 річниці сучасної української державності. — Київ, Видавництво . — 460 с.

Україна: антологія пам'яток державотворення X - XX ст. : у 10-ти т. / Упоряд. Р. Мовчан. - К. : Основи, 2009.

Шаповал Ю. Держава. Ілюстрована енциклопедія України. — Київ, Видавництво «Балтія-Друк». — 159 с.